

bliksbereik, de verwachtingen ten aanzien van, het enthousiasme vóór en de faam van het Kaaitheater ernstig heeft gehypothekeerd.

Er is nog iets anders: het Kaaitheater heeft altijd het standpunt ingenomen dat zijn affiche — in een gecompriimeerd festival of een andere formule — ook en vooral de Vlaamse dramaturgie ten goede moest komen en de eigen produkties dus allengs een evenwichtig aandeel moesten krijgen ten aanzien van het internationale aanbod. Maar al snel is de indruk ontstaan — en in het voorbije seizoen wel héél sterk — dat de eigen produktie-stimulans minder een Kaaitheater-aangelegenheid was dan wel een min of meer exclusieve zaak van de vzw Schaamte.

Door het begin dit jaar openlijk laten fuseren van de beide organisaties, werd een schijn van belangenvermenging geneutraliseerd, maar intussen blijft het een feit dat de vzw Schaamte de voornaamste leverancier was van het binnenlandse aanbod of dat, met andere woorden, twee firma's onder éénzelfde directie van mekaar kochten en aan mekaar verkochten (bij manier van spreken) en aldus een soort gesloten circuit gingen vormen. Waardoor op zijn minst de indruk werd gewekt dat theatermakers die al niet tot de Schaamteclub behoorden, nauwelijks tot het Kaaitheater konden doordringen, terwijl er onder meer daardoor misschien wel eens een te grote produktiedwang kwam te liggen op de bij de vzw aangesloten theatermakers.

Het werpt vragen op naar de prospectie en het inschatten van mogelijke projecten op het eigen grondgebied. Een flagrant voorbeeld van deze — laat ik het "achteloosheid" noemen — leek mij het feit dat het Franstalige gezelschap Groupov met het superieure *Koniec* voor een paar luttele voorstellingen werd uitgenodigd naar de Singel in Antwerpen, maar door het Kaaitheater — waar ze absoluut had gehoord — over het hoofd werd gezien. Meteen rijst de vraag of dit soort "achteloosheid" misschien ook schering en inslag is ten aanzien van het buitenlandse aanbod, al liggen de zaken op dat vlak natuurlijk anders. Het is duidelijk dat het Kaaitheater een aantal geprospecteerde en dwingend bevonden buitenlandse produkties moet laten vallen omdat ze met het (te) beperkte budget onbetaalbaar zijn.

Aan de andere kant valt er toch ook weer een soort behoudsgezindheid waar te nemen: het ietwat gesloten karakter van het Schaamte-aanbod binnen het Kaaitheater, wordt gedeeltelijk weerspiegeld in de buitenlandse

prospectie. Met een aantal theatermakers wil het Kaaitheater — maar waarom is uit het getoonde niet altijd duidelijk — langere tijd blijven samenwerken: de Woostergroep, Gerardjan Rijnders, Jürgen Gosch. Op langere termijn dreigt er hier opnieuw een gesloten circuit te ontstaan. En soms wordt er ook te lang gewacht: waarom begon het Kaaitheater pas het voorbije seizoen aan een samenwerking met Maatschappij Discordia? Het feit op zichzelf is zinnig genoeg, maar dat het nu pas gebeurt, ontleurt het door het Kaaitheater in het vaandel gevoerde imago van "nieuwheid" en "vernieuwing" en het voorlopers-etiket dat het zichzelf opkleeft.

Naamkaartje

Maar terzake. In mijn portefeuille bewaar ik een naamkaartje. Op de voorzijde staat het busteportret van een kaalgeschorene dame op leeftijd met als hoofddeksel een levend knaagdier op de glimmende kruin. De achterzijde van het kaartje informeert: 213.839.0661 - 2847 South Robertson Boulevard - Los Angeles 90034 - California - RACHEL ROSENTHAL.

Een monument met onder het onbehaarde scheldedak een knetterende hersenmassa: Rachel's Brain. Haar performance greep me de hele tijd, fascineerde me grotendeels en bezorgde me één moment gekrulde tenen wegens naïef, zij het welgemeend engagement. Of deze solo theatraal gesproken op een Kaaitheater thuis hoorde, weet ik eigenlijk niet zo goed maar het doet er ook niet toe. Er werden immers enige met verdwijnen bedreigde begrippen in ere hersteld: métier, intelligentie, fantasie, kwaliteit en cultuur. In een informeel gesprek achteraf bleek ook het politiek en menselijk engagement geen loze

boodschap. Het soort kunstenaar dat zou moeten uitgevonden worden als ze niet bestond.

Dat het Kaaitheater oog en oor had voor dit fenomeen is dan weer een van de aardige aspecten van de mentaliteit waarmee het theater en zijn randgebieden ten huize Kaai benaderd worden.

Na Rosenthal kwam *Need to know* van de Need Company. Binnen het eigen en Vlaamse produktiestreven van het Kaaitheater een voorbeeldig werkstuk van Jan Lauwers, waarvan ik mij voorstel dat het in hoge mate aan de door de producenten gestelde normen en imperatieven voldoet. Evenwel: opnieuw de herneming van een Schaamte-produktie.

Eigen én nieuw was dan wèl *Verkommenes Ufer-Medeamaterial-Landschaft mit Argonauten* van Heiner Müller, waarmee het Kaaitheater danseres-choreografe Anne Teresa De Keersmaecker introduceerde als regisseur. Een in allerlei opzichten merkwaardige produktie, allereerst al omdat ze bij voorbeeld niet met termen als "goed" of "slecht" te evalueren viel. Veeleer als "intrigerend" en "raadselachtig" en even weerbarstig als Müllers tekst. Met heel erg persoonlijke (misschien wel té persoonlijke) interpretatietekens en een expressie, mede bepaald door een hoe dan ook al abstractere dansbewegingstaal en ritmische patronen. Méér dan intellectueel betekenisgevend, een voorstelling die vooral emotie suggereerde en voornamelijk boeiend gehouden door het werk van de acteurs. Een experiment waaromtrent toch de vraag mag gesteld worden of het een Kaaitheater zou gehaald hebben als de naam De Keersmaecker er niet aan verbonden was geweest of als diezelfde De Keersmaecker niet tot de produktiekern van Schaamte had behoord.

Maar natuurlijk toch weer volop op zijn plaats in het Kaaitheater als nog in hetzelfde seizoen de normen zó verlegd worden dat een ander experiment als *Duiven en Schoenen*, tegen elk gezond verstand en theaterkwaliteitsgevoel in, op het publiek wordt losgelaten, dat Roxane Huilmand niet wordt weggezeefd tot betere tijden en dat Rijnders en Toneelgroep Amsterdam de vermoedelijk zowat zwakste produktie van hun seizoen mogen presenteren. Hoeveel schade de net genoemde voorstellingen het imago van het Kaaitheater hebben toegebracht, is moeilijk in te schatten, maar de opkomst voor Toneelgroep Amsterdam aan het eind van het seizoen was onrustbarend.

Ongelukkig voor Willy Thomas werd de schrijfpodracht voor *Duiven*

Rachel Rosenthal
— Foto Heike
Overberg